

Каралды  
Методик берләшмә житәкчесе  
\_\_\_\_\_ Рамазанова Р.Н.  
Беркетмә № 1  
25 нче август 2017 нче ел

Килешенде  
Уку-укыту эшләре буенча  
директор урынбасары  
\_\_\_\_\_ Г.Т.Исмагилова  
28 нче август 2017 нче ел

Раслыйм  
Мәктәп директоры  
\_\_\_\_\_ Г.Т.Сабирзянова  
Приказ № 71  
28 нче август 2017 нче ел

**Татарстан Республикасы**

**Сарман муниципаль районы муниципаль бюджет гомуми белем биру учреждениесе**

**“Сарман урта гомуми белем биру мәктәбе” татар теле һәм әдәбияты укытучысы**

**Хатыйпова Гөлназ Рафис кызының**

**8 нче сыйныф өчен татар әдәбиятыннан**

**ЭШ ПРОГРАММАСЫ**

Педсовет утырышында каралды  
Беркетмә №1 28 нче август 2017 нче ел

## АННОТАЦИЯ

Программа Россия Федерациясенң 309-ФЗ номерлы Законына (2007 нче ел, 1 нче декабрь),” Татар урта мәктәпләре өчен әдәбият программалары”на(5-11 нче сыйныфлар), МБББУ “Сарман урта гомуми белем бирү мәктәбе”нең эш программасы турында нигезләмәсенә, МБББУ “Сарман урта гомуми белем бирү мәктәбе” нең 2017-2018 нче уку елына уку планына нигезләнеп төзелде.

**Планлаштыру** *Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгының “Татар урта мәктәпләре өчен әдәбият программалары”( 5-11 нче сыйныфлар/ Ф.Галимуллин, А.Әхмәдуллин. К., “Мәгариф”, 2010) нигезендә төзелде.*

**Дәрәслек:** *Әдәбият : Татар урта гомуми белем бирү мәктәпләренең 8 нче сыйныфлары өчен дәрәслек-хрестоматия / А.Г.Әхмәдуллин, Ф.А.Ганиева; А.Г.Әхмәдуллин редакциясендә. Дүртенче басма.– Казан: Мәгариф, 2006.*

Сыйныф: 8

Укытучы: *Хатыйпова Гөлназ Рафис кызы*

Сәгатъләр саны:

Барлыгы: 70 сәг.; атнага 2 сәг.

Әсәрләрне өйрәнү – 44 сәгать

Бәйләнешле сөйләм үстерү – 15 сәгать

Дәрестән тыш уку – 11 сәгать

Планлаштыру *Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгының “Татар урта мәктәпләре өчен әдәбият программалары” (5-11 нче сыйныфлар/ Ф.Галимуллин, А.Әхмәдуллин. К., “Мәгариф”, 2010) нигезендә төзелде.*

Дәреслек: *Әдәбият : Татар урта гомуми белем бирү мәктәпләренең 8 нче сыйныфлары өчен дәреслек-хрестоматия / А.Г.Әхмәдуллин, Ф.А.Ганиева; А.Г.Әхмәдуллин редакциясендә. Дүртенче басма.– Казан: Мәгариф, 2006.*

## **Аңлатма язуы**

Программа Россия Федерациясенен 309-ФЗ номерлы Законына (2007 нче ел, 1 нче декабрь),” Татар урта мәктәпләре өчен әдәбият программалары”на(5-11 нче сыйныфлар), МБББУ “Сарман урта гомуми белем бирү мәктәбе”нең эш программасы турында нигезләмәсенә, МБББУ “Сарман урта гомуми белем бирү мәктәбе” нең 2017-2018 нче уку елына уку планына нигезләнеп төзелде.

### **Әдәбият укуының максаты:**

Төрле жанрда эшләүче язучыларның ижаты, халык жәүһәрләренен матур үрнәкләре мисалында матурлыкка соклана белү, иреклек, туган илгә ярату, кешелекнең уңай сыйфатларын тәрбияләү. Укучыларны мәстәкыйль фикер йөртә белергә, үз фикереңне курыкмыйча дәлилли белергә өйрәтү.

### **Бурычлары:**

- 1) әдәби әсәрне сәнгатьле уку, аерым өзек, шигырьләрен ятлау;
- 2) бәя бирү ысулларын уңышлы куллана белү;
- 3) әсәр эчтәлеген таба белү, вакыйгаларны барлау;
- 4) төрле жанр әсәрләрен танып, өлешчә анализ ясай белү;
- 5) үз фикереңне дәлилли белү (телдән һәм язма);

### **8 нче сыйныфны тәмамлаган татар балалары үзләштерергә тиешле белем-күнекмәләр**

- өйрәнгән әдәби әсәрнең эчтәлеген белү;
- классик әдипләрнең тормыш һәм ижат юлларының төп фактларын истә калдыру;
- әдәби текстны кабул итү һәм анализлау, укыган буенча план төзү;
- геройларга характеристика бирү;
- әдәби әсәрдәге эпизодларны һәм геройларны чагыштыру, автор позициясен ачыклау;
- укыганга үзенең мөнәсәбәтеңне белдерү, әсәрне (өзекне) сәнгатьле итеп уку;
- дастан һәм аларның төрләрен аера белү;
- хикәя, фантастик хикәяне аера белү;
- шигырь һәм поэманың үзенчәлекләрен белү;
- уңай герой, лирик герой төшенчәләрен аера белү;
- әдәби әсәрләрдән сурәтләү чараларын таба белү.

### Укыту-тематик планы

Укыту планында 8 нче сыйныфта татар әдәбиятыннан 35 атна исәбеннән (атнага 2 сәгать ) 70 дәрес каралган.

Татар әдәбиятыннан тематик план“Татар урта мәктәпләре өчен әдәбият программалары”на (Фәрит Хатипов, 5-8 сыйныф, 2005) үзгәртүләр кертеп төзелде, Мәктәпнең укыту планында татар әдәбиятына 35 атна бирелгәнгә, 2 сәгать класстан тыш укуга өстәлде.

| №<br>п/п | Бүлекләр                                                                                                    | Барлык сәгатьләр |                  |                             |         |
|----------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|------------------|-----------------------------|---------|
|          |                                                                                                             | Ничә дәрес       | Дәрестән тыш уку | Бәйләнешле сөйләм<br>үстерү | Барлыгы |
| 1        | Дастан турында төшенчә. “Идегәй” дастаны.                                                                   | 2                |                  | 1                           | 3       |
| 2        | Ф.Кәриминиң тормышы һәм ижаты. “Салих бабайның өйләнүе” хикәясә.                                            | 2                |                  | 1                           | 3       |
| 3        | <u>Бәйләнешле сөйләм үстерү.</u> Хикәя буенча катлаулы план төзү.                                           |                  |                  | 1                           | 1       |
| 4        | М.Фәйзи. Драматург турында белешмә. “Галиябану” драмасы                                                     | 4                |                  | 2                           | 6       |
| 5        | Ш.Камалның тормышы һәм ижаты турында кыскача белешмә. “Акчарлаклар” повесте.                                | 3                |                  | 2                           | 5       |
| 6        | Класстан тыш уку. Ш.Бабич “Халкым өчен” һ.б. шигырьләре.                                                    |                  | 1                |                             | 1       |
| 7        | Һ.Такташ ижаты турында тулырак мәгълүмат бирү. “Алсу”поэмасы. “Киләчәккә хатлар” поэмасы. “Мәхәббәт тәүбәсе | 4                |                  | 1                           | 5       |
| 8        | Г.Бәширов. Язучы турында биографик белешмә “Туган ягым – яшел бишек”                                        | 4                |                  | 2                           | 6       |

|    |                                                                                                                                               |   |   |   |    |
|----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|---|----|
| 9  | <u>Класстан тыш уку.</u> Р.Фэйзуллин шигырьлэре.                                                                                              |   | 1 |   | 1  |
| 10 | М.Жәлилнең биографиясе. “Тик булса иде ирек”, “Соңгы жыр”, “Серле йомгак” шигырьлэре, “Сандугач һәм чишмә” балладасы.                         | 3 |   | 1 | 4  |
| 11 | Н.Фәттах “Ител суы ака торур” романы. Тарихи роман турында төшенчә.                                                                           | 4 |   | 2 | 6  |
| 12 | <u>Класстан тыш уку.</u> Рабит Батулла “Сөембикә” романы.                                                                                     |   | 1 |   | 1  |
| 13 | Т.Миңнуллинның биографиясе, иҗаты. Т.Миңнуллин “Бәхетле кияү                                                                                  | 3 |   |   | 3  |
| 14 | Аяз Гыйләжев. Биографик белешмә. “Язгы кәрваннар”. <u>Класстан тыш уку.</u> Аяз Гыйләжев “Яра” повесте                                        | 3 | 1 |   | 4  |
| 15 | С.Сөләйманова шигырьлэре.                                                                                                                     | 4 |   |   | 4  |
| 16 | <u>Класстан тыш уку.</u> Ш.Галиев шигырьлэре.                                                                                                 |   | 1 |   | 1  |
| 17 | М.Юныс. Язучы турында кыскача белешмә. “Шәмдәлләрдә генә утлар яна” повесте. <u>Бәйләнешле сөйләм үстерү.</u> Образларга характеристика бирү. | 4 |   | 2 | 6  |
| 18 | Г.Афзал биографиясе, . шигырьлэре                                                                                                             | 3 |   |   | 3  |
| 19 | <u>Класстан тыш уку.</u> Р.Харис. “Ант суы”, “Борылышта”.                                                                                     |   | 1 |   | 1  |
| 20 | Харрас Әюп шигырьлэре.                                                                                                                        |   | 1 |   | 1  |
| 21 | Р.Төхфәтуллин “Йолдызым                                                                                                                       |   | 2 |   | 2  |
| 22 | Ф.Садриев “Кыргый алма әчесе”.                                                                                                                |   | 2 |   | 2  |
| 23 | Барлыгы                                                                                                                                       |   |   |   | 70 |

### Эш программасының эчтөлегө

1. Дастан турында төшенчә. “Идегәй” дастаны. Дастан героеның тарихи жирлегө. “Идегәй” дастаны. Ватан һәм милли азатлык мәсьәләләренең чишелеше, сәнгатьчә эшләнеше, тел байлыгы. “Идегәй” дастаныннан өзекне яттан сөйләү.-3с.
2. Ф.Кәриминиң тормышы һәм ижаты. “Салих бабайның өйләнүе” хикәясә. Әсәрнең эчтөлегө белән таныша башлау. Ф.Кәриминиң “Салих бабайның өйләнүе”. Хикәядә шул чордагы горөф-гадәтләрнең, кешеләр арасындагы мөнәсәбәтләрнең төгәл чагылдырылуы. Салих карт холкындагы уңай сыйфатлар, кайбер ярамаган шөгыйльләр. Бәйләнеше сөйләм үстерү. Хикәя буенча катлаулы план төзү.-3с.
3. М.Фәйзи. Драматург турында белешмә. “Галиябану”. Олы, саф мәхәббәтнең ижтимагый тигезсезлек белән бәрелешүе Бәйләнеше сөйләм үстерү. Сочинение. “Галиябану һәм Хәлил – иске гадәт-йөла корбаннары”.-6с.
4. Ш.Камалның тормышы һәм ижаты турында кыскача белешмә. “Акчарлаклар” повесте.. Сезонлы эшчеләр тормышының яктыртылышы. Аларның өметләрә акланмавы, канатсыз акчарлаклар хәлендә калулары Ш.Камал “Акчарлаклар” повесте. Гариф, Газизә, Шәрәфи карт образлары. Үзара мөнәсәбәтләрдәге жылылык, эчкерсезлек, самимилек. Бәйләнеше сөйләм үстерү. Контроль сочинение. “Егет кешене кыюлык бизи” яки “Гариф образы”.-4с.
5. Класстан тыш уку. Ш.Бабич “Халкым өчен” һ.б. шигырьләрә.-1с.
6. Н.Такташ ижаты турында тулырак мәгълүмат бирү. “Алсу”поэмасы. Әсәрдә яшәү шатлыгы, оптимизм, үзәңне бәхетле тою хисләрәнең чагылышы. “Киләчәккә хатлар” поэмасы. 30 нчы еллар башындагы ижтимагый тормышның, социаль-психологик каршылыкларның кин күренешен сурәтләү, киләчәккә ышаныч белдерү. “Мәхәббәт тәүбәсә”. Бәйләнеше сөйләм үстерү. ”Алсу” һәм “Мәхәббәт тәүбәсә” поэмаларыннан өзекләрне яттан сөйләү.5с
7. Г.Бәширов. Язучы турында биографик белешмә. Г.Бәширов “Туган ягым – яшел бишек”. Халыкның ерак тарихтан килә торган яшәү рәвешә, рухи байлыгы, әхлак кагыйдәләрә. Горөф-гадәтләрне чагылдыру. Бәйләнеше сөйләм үстерү. Сочинение. “Халкымның күнел байлыгы”, “Туган ягым – яшел бишек”.-6с
8. Класстан тыш уку. Р.Фәйзуллин “Якты моң”, “Үлем белән үлемсезлек”, “И кардәшем, бер хажәтсез кайчак...”, “Бишбармак”, “Гәмбәзләрә – кояшмыни...”, “Жаныңның ваклыгын сылтама заманга” шигырьләрә.-1с.
9. М.Жәлилнең биографиясә. “Тик булса иде ирек” шигыре. Шагыйрьнең граждaнлык һәм поэтик батырлыгы турында белешмә бирү. Шигырьләрнең язылу шартлары. “Соңгы жыр”, “Серле йомгак” шигырьләрә. Лирик геройның көрәшкә, иреккә омтылышы, интернационалист булуы, немец халкының бөек ууларына хөрмәте. Яу кырында сугыша алмау үкенече, моңсу хисләр. “Сандугач һәм чишмә” балладасы. Поэтик предмет һәм жан ияләрән кешечә хис итәргә сәләтле итеп сурәтләү. Кош һәм Чишмә образлары ярдәмендә Туган ил азатлыгы өчен фидакарь көрәшнең изгелеген раслау. Бәйләнеше сөйләм үстерү. М.Жәлил шигырьләрән яттан сөйләү. -4с.
10. Н.Фәттаһ “Ител суы ака торур” романы. Н.Фәттаһ “Ител суы ака торур” романы. Болгар дәүләте тормышын, кабиләләр тартышын, горөф-гадәтләрән, йөлаларын, сәүдә, мәдәният, дин мөнәсәбәтләрән, геройларның хисләрән тасвирлау. Сюжетка киеренкелек, жанлылык бирүдә Тотыш холкының роле. Тарихи роман турында төшенчә. Сочинение язуга әзерлек. “Үз халкыңны үз итсәң, ят халыкка кол булмассың”. Бәйләнеше сөйләм үстерү. Контроль сочинение. “Тарихлардан килгән хакыйкать”.-6с

11. Класстан тыш уку. Рабит Батулла “Сөембикә” романы-2с..
12. Т.Миңнуллинның биографиясе, ижаты. “Бәхетле кияү”. Авыл кешеләре арасындагы эчкерсез, саф мөнәсәбәт һәм мөгамәләләрнең кызыклы ситуациядә ачылуы һәм сурәтләнүе.-3с.
13. Аяз Гыйләжөв. Биографик белешмә. “Язгы кәрваннар”. Авылда сугыш чоры яшьләренә килгән тормыш һәм хезмәт авырлыкларының чагылышы. Күңел төшенкелегенә бирелмәү, яшьлек хисләренә юл яруы. Класстан тыш уку. Аяз Гыйләжөв “Яра” повесте.-4с
14. С.Сөләйманова “Туган жирем, эчкән суым...”, “Кеше барыбер кошлар нәселеннән...”, “Кеше”, “Этюд”, “Сулар ага, күлләр күккә бага...”, “Тагын узды кыңгыраулы язлар” шигырьләре. Аларда хисләр байлыгы, күңел тирбәнешләренә табигыйлеге, поэтик бизәкләргә муллык. Сүз белән сурәт ясау осталыгы.-4с
15. Класстан тыш уку. Ш.Галиев шигырьләре. “Камырша”, “Утсыз төтен булмый”, “Үзең нинди”, Тимерче Гомәр һәм гомер”.-1с.
16. М.Юныс. Язучы турында кыскача белешмә.. “Шәмдәлләрдә генә утлар яна” повесте. Әсәрнең, тормыш материалынан чыгып, икегә бүленүе. Бу өлешләрдә хикәяләү үзенчәлекләре. Образлар системасы. Повестьта уздырылган фәлсәфи фикерләр, хикәяләүдә табигыйлек. Бәйләнешле сөйләм үстөрү. Образларга характеристика бирү. Бергәләп тикшерү, тулыландыру, редакцияләү-6с.
17. Г.Афзал ижатына гомуми бәяләмә. Биографиясе. “Дөнья матур, дөнья киң” һ.б. шигырьләрендә Туган ил, туган жир, халкыбыз турындагы шигъри сурәтләр. Г.Афзал “Мыштыбый”. Юмор аша кеше батырлыгының чагылышы. Г.Афзал “Тәнкийть сүзе”, “Ялкау кызлар”, “Өф-өф итеп”. Көлү объектлары һәм предметлары. Аларның халыкчан жирлекләре һәм халыкчан чаралар куллану.-3с
18. Класстан тыш уку. Р.Харис. “Ант суы”, “Борылышта”.-1с.
19. Харрас Әюп шигырьләре.-1с.
20. Р.Төхфәтуллин “Йолдызым”-2с.      21. Ф.Садриев “Кыргый алма әчесе”.-2с.

Искәрмә. „Сарман урта гомумбелем бирү мәктәбе” муниципаль белем бирү учреждениесенең „Укыту курслары һәм предметларыннан эш программалары төзелеше, аларны эшләү тәртибе турында” гы 29 нчы август 2016 нчы елда педсоветта каралган (беркетмә № 1) һәм мәктәп директоры тарафыннан 2016 нчы елның 29 нчы августында чыккан 109 нчы санлы приказы белән расланган нигезнамәнең 5 нче пунктына таянып , дәрестәр бөйрәм көннәренә туры килү сәбәпле, 8 нче А сыйныфында дәрестәр сәгатьләренә берләштерү исәбенә үтәлә.

### Календарь-тематик план

| №     | Дәреснең темасы, эчтәлеге                                                                                                                                                                          | Эшчәнлек төре                                                                                                                                                      | Үткәру вакыты                    |      |
|-------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|------|
|       |                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                    | план                             | факт |
| 1     | Дастан турында төшенчә. “Идегәй” дастаны. Дастан героеның тарихи жирлегә.                                                                                                                          | 1.АКТУАЛЬЛӘШТЕРҮ. Халык авыз ижаты. Төрләрә.<br>2.Укытучы сөйләмә.                                                                                                 | 06.09                            |      |
| 2     | “Идегәй” дастаны. Ватан һәм милли азатлык мәсьәләләренә чигелешә, сәнгатьчә эшләнешә, тел байлыгы.                                                                                                 | Сәнгатьлә уку күнекмәләре бирү.                                                                                                                                    | 08.09                            |      |
| 3     | “Идегәй” дастаныннан өзекне яттан сөйләү.                                                                                                                                                          | 1. Сәнгатьлә сөйләү конкурсы.<br>2. “Идегәй яшәгән чордагы вакыйгалар, горәф-гадәтләр белән бүгенгә күн арасында бәйләнеш, охшашлык, уртаклыклар бармы?” - әңгәмә. | 13.09                            |      |
| 4     | Ф.Кәриминәң тормышы һәм ижаты. “Салих бабайның өйләнүе” хикәясә. Әсәрнең эчтәлеге белән таныша башлау.                                                                                             | 1. Мәгърифәтчелек әдәбияты һәм мәгърифәтче язучылар турында мәгълүмат бирү .                                                                                       | 15.09                            |      |
| 5     | Ф.Кәрим “Салих бабайның өйләнүе”. Хикәядә шул чордагы горәф-гадәтләрнең, кешеләр арасындагы мөнәсәбәтләрнең төгәл чагылдырылуы. Салих карт холкындагы уңай сыйфатлар, кайбер ярамаган шөгыйльләре. | Аңлатмалы уку                                                                                                                                                      | 20.09                            |      |
| 6     | <u>Бәйләнешлә сөйләм үстерү.</u> Хикәя буенча катлаулы план төзү.                                                                                                                                  | Монологик сөйләм күнекмәләрен үстерү.                                                                                                                              | 22.09                            |      |
| 7-10  | М.Фәйзи. Драматург турында белешмә. “Галиябану”. Олы, саф мәхәббәтнең иҗтимагый тигезсезлек белән бәрелешүе.                                                                                       | 1. Әдәбият теориясә.<br>Музыкаль драма. Аның тууы турында мәгълүмат.<br>1.Рольләргә бүлөп уку. Театр атналыгына спектакль эзерләү.<br>2.Өлешчә анализ.             | 27.09<br>29.09<br>04.100<br>6.10 |      |
| 11-12 | <u>Бәйләнешлә сөйләм үстерү.</u> Сочинение. “Галиябану һәм Хәлил – иске гадәт-йола корбаннары”.                                                                                                    | Бәйләнешлә сөйләм күнекмәләрен үстерү                                                                                                                              | 11.10<br>13.10                   |      |
| 13    | Ш.Камалның тормышы һәм ижаты турында кыскача белешмә. “Акчарлаклар” повесте.                                                                                                                       | Ш.Камалның тормышы һәм ижаты турында кыскача белешмә бирү. “Акчарлаклар” повестен укый башлау.                                                                     | 18.10                            |      |
| 14    | Ш.Камал “Акчарлаклар” повесте. Сезонлы эшчеләр тормышының                                                                                                                                          | Шәрехләп уку                                                                                                                                                       | 20.10                            |      |

|       |                                                                                                                                                                      |                                                                                 |                         |  |
|-------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|--|
|       | яктыртылышы. Аларның өметлөре акланмавы, канатсыз акчарлаклар хәлендә калулары.                                                                                      |                                                                                 |                         |  |
| 15    | Ш.Камал “Акчарлаклар” повесте. Гариф, Газизә, Шәрәфи карт образлары. Үзара мөнәсәбәтләрдәге жылылык, эчкерсезлек, самимилек.                                         | Сораулар буенча җаваплар әзерләү.                                               | 25.10                   |  |
| 16-17 | <u>Бәйләнешле сөйләм үстерү.</u> Контроль сочинение. “Егет кешене кыюлык бизи” яки “Гариф образы”.                                                                   | Бәйләнешле сөйләм күнекмәләрен үстерү                                           | 27.10<br>08.11          |  |
| 18    | Класстан тыш уку. Ш.Бабич “Халкым өчен” һ.б. шигырьләре.                                                                                                             | Сәнгатьле уку күнекмәләрен камилләштерү.                                        | 10.11                   |  |
| 19    | Һ.Такташ иҗаты турында тулырак мәғлүмат бирү. “Алсу” поэмасы. Әсәрдә яшәү шатлыгы, оптимизм, үзеңне бәхетле тою хисләренең чагылышы.                                 | Сәнгатьле уку күнекмәләрен камилләштерү                                         | 15.11                   |  |
| 20-21 | Һ.Такташ “Киләчәккә хатлар” поэмасы. 30 нчы еллар башындагы иҗтимагый тормышның, социаль-психологик каршылыklarның киң күренешен сурәтләү, киләчәккә ышаныч белдерү. | Поэма жанры турында искә төшерү. Поэмадагы хатлар формасы хакында фикер алышу . | 17.11<br>22.11          |  |
| 22    | Һ.Такташ “Мәхәббәт тәүбәсе”.                                                                                                                                         | Поэма турындагы белемнәрне искәртү                                              | 24.11                   |  |
| 23    | <u>Бәйләнешле сөйләм үстерү.</u> ”Алсу” һәм “Мәхәббәт тәүбәсе” поэмаларыннан өзекләрне яттан сөйләү.                                                                 | Сәнгатьле уку күнекмәләрен камилләштерү.                                        | 29.11                   |  |
| 24    | Г.Бәширов. Язучы турында биографик белешмә.                                                                                                                          | Хронологик таблица төзү күнекмәләрен ныгыту                                     | 01.12                   |  |
| 25-27 | Г.Бәширов “Туган ягым – яшел бишек”. Халыкның ерак тарихтан килә торган яшәү рәвеше, рухи байлыгы, әхлак кагыйдәләре. Горейф-гадәтләренә чагылдыру.                  | Автобиографик әсәрләренә искә төшерү. Викторина.                                | 06.12<br>08.12<br>13.12 |  |
| 28-29 | <u>Бәйләнешле сөйләм үстерү.</u> Сочинение. “Халкымның күңел байлыгы”, “Туган ягым – яшел бишек”.                                                                    | Ижади фикерләү сәләтен үстерү                                                   | 15.12<br>20.12          |  |
| 30    | <u>Класстан тыш уку.</u> Р.Фәйзуллин “Якты моң”, “Үлем белән үлемсезлек”, “И кардәшем, бер хажәтсез кайчак...”, “Бишбармак”, “Гәмбәзләре –                           | Сәнгатьле уку күнекмәләрен камилләштерү                                         | 22.12                   |  |

|       |                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                            |                         |  |
|-------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|-------------------------|--|
|       | кояшмыни...”, “Жаныңның ваклыгын сылтама заманга”, “Вақыт” шигырьләре.                                                                                                                                                                         |                                                                            |                         |  |
| 31    | М.Жәлилнең биографиясе. “Тик булса иде ирек” шигыре. Шагыйрьнең гражданлык һәм поэтик батырлыгы турында белешмә бирү. Шигырьләренң язылу шартлары.                                                                                             | М.Жәлилнең героик тормышы турында әңгәмә.                                  | 10.01                   |  |
| 32    | М.Жәлилнең “Соңгы жыр”, “Серле йомгак” шигырьләре. Лирик геройның көрәшкә, иреkkә омтылышы, интернационалист булуы, немец халкының бөөк улларына хөрмәте. Яу кырында сугыша алмау үкенече, моңсу хисләр.                                       | Лирик герой һәм шагыйрь хисләренң бердәмлеге хакында фикер алышу.          | 12.01                   |  |
| 33    | М.Жәлилнең “Сандугач һәм чишмә” балладасы. Поэтик предмет һәм жан ияләрен кешечә хис итәргә сәләтле итеп сурәтләү. Кош һәм Чишмә образлары ярдәмендә Туган ил азатлыгы өчен фидакарь көрәшнең изгелеген раслау.                                | Баллада турындагы белемнәрне кабатлау                                      | 17.01                   |  |
| 34    | Бәйләнешле сөйләм үстерү. М.Жәлил шигырьләрен яттан сөйләү.                                                                                                                                                                                    | Сәнгатьле укучыга конкурс.                                                 | 19.01                   |  |
| 35    | Н.Фәттаһ “Ител суы ака торур” романы.                                                                                                                                                                                                          | 1. Укытучы лекциясе.<br>2. Әсәр белән таныша башлау.                       | 24.01                   |  |
| 36-38 | Н.Фәттаһ “Ител суы ака торур” романы. Болгар дәүләте тормышын, кабиләләр тартышын, гореф-гадәтләрен, йолаларын, сәүдә, мәдәният, дин мөнәсәбәтләрен, геройларның хисләрен тасвирлау. Сюжетка киеренкелек, жанлылык бирүдә Тотыш халкының роле. | Шәрехләп уку.<br>Тарихи чорга бәя бирү.<br>Бәйләнешле сөйләм телен үстерү. | 26.01<br>31.01<br>02.02 |  |
| 39    | Тарихи роман турында төшенчә. Сочинение язуга әзерлек. “Үз халкыңны үз итсәң, ят халыкка кол булмассың”.                                                                                                                                       | Тарихи роман турында мәгълүмат бирү.                                       | 07.02                   |  |
| 40-41 | <u>Бәйләнешле сөйләм үстерү.</u> Контроль сочинение. “Тарихлардан килгән хакыйкәт”.                                                                                                                                                            | Ижади фикер йөртү сәләтен үстерү                                           | 09.02<br>14.02          |  |
| 42-43 | <u>Классикан тыш уку.</u> Рабит Батулла “Сөембикә” романы.                                                                                                                                                                                     | Бәйләнешле сөйләм телен үстерү.                                            | 16.02<br>21.02          |  |
| 44    | Т.Миңнуллинның биографиясе, ижаты.                                                                                                                                                                                                             | Т.Миңнуллинның биографиясе, ижаты буенча фикер алышу                       | 23.02                   |  |

|       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                              |                                  |  |
|-------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|--|
| 45    | Т.Миңнуллин “Бәхетле кияү”. Авыл кешеләре арасындагы эчкерсез, саф мөнәсәбәт һәм мөгамәләләрнең кызыклы ситуациядә ачылуы һәм сурәтләнүе.                                                                                                                                                       | Рольләргә бүлеп уку.<br>Театр атналыгында күрсәтергә әзерләү.                | 28.02                            |  |
| 46    | Т.Миңнуллин “Бәхетле кияү”. Әсәр үзенчәлекләре. Мөлаем, яратып көлү өчен кулланылган чаралар.                                                                                                                                                                                                   | Бәйләнешле сөйләм телен үстерү                                               | 02.03                            |  |
| 47-49 | Аяз Гыйләжев. Биографик белешмә. “Язгы кәрваннар”. Авылда сугыш чоры яшьләренә килгән тормыш һәм хезмәт авырлыкларының чагылышы. Күңел төшенкелегенә бирелмәү, яшьлек хисләренә юл яруы.                                                                                                        | Бәйләнешле сөйләм телен үстерү.<br>Фикерләү сәләтен үстерү.                  | 07.03<br>09.03<br>14.03          |  |
| 50    | <u>Класстан тыш уку</u> . Аяз Гыйләжев “Яра” повесте                                                                                                                                                                                                                                            | Бәйләнешле сөйләм телен үстерү                                               | 16.03                            |  |
| 51-54 | С.Сөләйманова “Туган җирем, эчкән суым...”, “Кеше барыбер кошлар нәселеннән...”, “Кеше”, “Этюд”, “Сулар ага, күлләр күккә бага...”, “Тагын узды кыңгыраулы язлар” шигырьләре. Аларда хисләр байлыгы, күңел тирбәнәшләренә табигыйлеге, поэтик бизәкләргә муллык. Сүз белән сурәт ясау осталыгы. | Сурәтләү чаралары (кабатлау).<br><br>Сәнгатьле уку күнекмәләрен камилләштерү | 21.03<br>23.03<br>04.04<br>06.04 |  |
| 55    | <u>Класстан тыш уку</u> . Ш.Галиев шигырьләре. “Камырша”, “Утсыз төтен булмый”, “Үзең нинди”, Тимерче Гомәр һәм гомер”.                                                                                                                                                                         | Сәнгатьле уку күнекмәләрен камилләштерү                                      | 11.04                            |  |
| 56-59 | М.Юныс. Язучы турында кыскача белешмә. “Шәмдәлләрдә генә утлар яна” повесте. Әсәрнең, тормыш материалыннан чыгып, икегә бүленүе. Бу өлешләрдә хикәяләү үзенчәлекләре. Образлар системасы.                                                                                                       | Бәйләнешле сөйләм телен үстерү.<br>Ижади фикерләү сәләтен үстерү             | 13.04<br>18.04<br>20.04<br>25.04 |  |
| 60-61 | <u>Бәйләнешле сөйләм үстерү</u> .<br>Образларга характеристика бирү. Бергәләп тикшерү, тулыландыру, редакцияләү.                                                                                                                                                                                | Бәйләнешле сөйләм телен үстерү.<br>Ижади фикерләү сәләтен үстерү             | 27.04<br>02.05                   |  |
| 62    | Г.Афзал ижатына гомуми бәяләмә. Биографиясе. “Дөнья матур, дөнья киң” һ.б. шигырьләрендә Туган ил, туган җир, халкыбыз турындагы шигъри сурәتلәр.                                                                                                                                               | Сурәтләү чараларын билгеләү<br>Шигырьләренә үлчәмен билгеләү                 | 04.05                            |  |

|       |                                                                                         |                                                              |                         |  |
|-------|-----------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------|-------------------------|--|
| 63    | Г.Афзал “Мыштыбый”. Юмор аша кеше батырлыгының чагылышы.                                | Бәйләнешле сөйләм үстерү. Батырлык турында әңгәмә.           | 09.05                   |  |
| 64    | Г.Афзал “Тәнкыйть сүзе”, “Ялкау кызлар”, “Өф-өф итеп”. Көлү объектлары һәм предметлары. | 1. Сурәтләү чараларына анализ.<br>2. Сатира турында төшенчә. | 11.05                   |  |
| 65    | <u>Классан тыш уку</u> . Р.Харис. “Ант суы”, “Борылышта”.                               | Сәнгатьле уку                                                | 16.05                   |  |
| 66    | Харрас Әюп шигырьләре.                                                                  | Яраткан шигырьләрен яттан сөйләү.                            | 18.05                   |  |
| 67-69 | Р.Төхфәтуллин “Йолдызым”                                                                | Бәйләнешле сөйләм үстерү                                     | 23.05<br>25.05<br>25/05 |  |
| 70    | Ф.Садриев “Кыргый алма әчесе”.                                                          | Бәйләнешле сөйләм телен үстерү.                              | 30.05                   |  |

### Мәгълүмат һәм белем бирү чыганаclarы

| УМК                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Укытучы өчен методик әдәбият                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Укучылар өчен әдәбият                                                                                                                                                                                         |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Дәрәслек:</b> Татар урта гомуми белем бирү мәктәбенең 8нче сыйныфы өчен дәрәслек-хрестоматия-А.Г.Әхмәдуллин, Ф.Ә.Ганиева-4нче басма.-Казан: “Мәгариф” нәшрияты, 2006.</p> <p><b>Программа:</b> “Татар урта мәктәпләре өчен әдәбият программалары” -Азат Әхмәдуллин, Фоат Галимуллин, Флера Ганиева, Фәнис Исламов-Казан: “Мәгариф” нәшрияты, 2010.</p> | <p>1.Заһидуллина Д.Ф., Закирҗанов Ә.М., Т.Ш. Гыйләҗев. Татар әдәбияты. Теория. Тарих. К.: “Мәгариф” нәш-ты, 2004</p> <p>2. Хатипов Ф.М. Әдәбият теориясе. К.: ТКН, 2000.</p> <p>3. Заһидуллина Д.Ф., Урта мәктәптә татар әдәбиятын укыту методикасы. К.: “Мәгариф” нәш-ты, 2000</p> <p>4.Гыймадиева Н.С., Ш.Г.Билалова Әдәбият дәрәслекләре буйлап. К.: “Яңалиф нәшрияты,2006.</p> <p>5. Әдһәмова Г., Татар әдәбиятыннан хрестоматия К.: “Яңалиф нәшрияты,2003.</p> | <p>1. Әдәбият белеме сүзлеге.</p> <p>2. Гыймадиева Н.С., Ш.Г.Билалова Әдәбият дәрәслекләре буйлап. К.: “Яңалиф нәшрияты,2006.</p> <p>3. Әдһәмова Г., Татар әдәбиятыннан хрестоматия К.: “Яңалиф нәшрияты,</p> |